

A Kúria

mint felülvizsgálati bíróság

ítélete

Az ügy száma: Pfv.VI.21.153/2024/9.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Tibold Ágnes előadó bíró

Dr. Döme Attila bíró

Dr. Farkas Antónia bíró

Dr. Madarász Anna bíró

A felperes: cég1 (cím1)

A felperes képviselője: Dr. Farkas Ádám kamarai jogtanácsos

Az alperes: név1 (cím2)

Az alperes képviselője: Kerekes és Társa Ügyvédi Iroda (cím3 ügyintéző: dr. Ölveczky István ügyvéd)

A per tárgya: kölcsöntartozás megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Budapest Környéki Törvényszék, 4.Pf.20.242/2024/7. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Monori Járásbíróság, 16.P.21.334/2022/19. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 59.000 (ötvenkilencezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperes 2008. szeptember 23-án gépjármű vásárlás finanszírozás céljából 2.466.000 forintnak megfelelő összegű deviza alapú kölcsönszerződést kötött a B.A. Zrt-vel (a továbbiakban: felperesi jogelőd). A 120 hónap futamidejű kölcsönszerződés induló havi törlesztőrészlete 32.358 forint volt, amely beépített (integrált) casco biztosítási szolgáltatási díjat is tartalmazott. A szerződéssel egyidejűleg az alperes aláírta a „nyilatkozat és hozzájárulás casco biztosítás megkötéséhez” iratot, amellyel eleget tett az üzletszabályzatban előírt casco biztosítási kötelezettségének is.

[2] A felperes jogelődje 2015. március 16-án elkészítette a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvényben előírt elszámolását, amelyben a tisztességtelenül felszámított összeget összesen 153.534 forintban mutatta ki, majd 2015. november 27-én az egyes fogyasztói kölcsönszerződésekből eredő követelések forintra átváltásával kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2015. évi CXLV. törvény alapján a kölcsönszerződést forintosította.

[3] A felperesi jogelőd a 2011. szeptember 29. és 2014. november 20. között beépített casco-biztosítás ellenértéke után felszámított árfolyamkülönbséggel az alperessel elszámolt,

aminek eredményeként az alperes fennálló tartozásába 41.518 forintot jóváírt.

[4] A felperes jogelődje 2017. május 22-én a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta. Az alperessel szemben fennálló követelését 2019. november 14-én a felperesre engedményezte.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[5] A felperes keresetében 2.359.504 forint tőke és járulékai megfizetésére kérte az alperest kötelezni.

[6] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Többek között arra hivatkozott, hogy tisztességtelen a casco biztosítási díjnak a törlesztő részletekben történő érvényesítése, mivel így a casco díjára is vonatkozott mind az árfolyamrész, mind az árfolyamváltozásból eredő kockázat, holott a biztosítás nyilvánvalóan nem volt deviza alapú.

Az első- és másodfokú ítélet

[7] Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította.

[8] Határozata indokolásában rögzítette, az alperes casco díjjal kapcsolatos védekezésére a felperes úgy nyilatkozott, nem állapítható meg, hogy pontosan mekkora összeget érvényesített casco díj jogcímén, figyelemmel arra, hogy az nem beépített költség volt, a casco szolgáltatás a magasabb kamatmértékkel került kiegyenlítésre. Az elsőfokú bíróság mellőzte e körben a felperes szakértő kirendelésére irányuló indítványának a teljesítését arra hivatkozással, hogy a felperes tényállításának hiányában szakértői bizonyítás nem indokolt.

[9] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a casco díjaknak a törlesztő részletekben való elszámolása tisztességtelen és ezért semmis kikötés, ugyanis ily módon azt ugyanúgy terhelte az árfolyamrész és az árfolyamkockázat, mint magát a deviza alapú kölcsön összegét, annak ellenére, hogy ezen szolgáltatás nem deviza alapon történt, hanem egy magyar biztosító nyújtotta a szolgáltatást forintért és forintban. Nem tisztességes ezért, hogy ez a díj is növekedett a forint gyengülésével. Ez az elszámolás nem csak onnantól lett tisztességtelen, hogy a Bank mint felügyeleti hatóság megállapította a felperesi jogelőd jogsértő magatartását a casco díjak elszámolása miatt, hanem már azt megelőzően is tisztességtelen volt, vagyis a 2008-2014. között a devizában felszámolt, vagy befizetett biztosítási díjak is mind tisztességtelenek voltak.

[10] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperesi előadás alapján nem számítható ki, hogy a beépített casco pontosan milyen összegű növekedést eredményezett az alperes tartozásában, így a keresetösszege nem bizonyított, ezért azt a bíróság elutasította.

[11] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[12] A másodfokú bíróság – mindenben elfogadva a Szegedi Ítéltábla Pf.20.474/2018/9. számú határozatában kifejtetteket – álláspontja szerint annak ellenére, hogy a szerződésben az integrált casco a kamatban került érvényesítésre, jogi értelemben a casco biztosítás díja nem tekinthető a kamat részének. A kamat az idegen pénz használatáért és egyben a kölcsön folyósításáért járó tényleges ellenszolgáltatás. A kamat biztosít egyfelől a kölcsönadó számára tisztességes üzleti hasznot, másfelől ellentételezi a kölcsön visszafizetésének, továbbá – különösen a hosszabb távú futamidő esetén, és ha a kirovó és lerovó pénznem azonos – a kölcsön pénzneme leértékelődésének, azaz a pénzromlásnak a kockázatát, emellett fedezetet nyújthat a kölcsön folyósításához a pénzügyi intézmény részéről szükségképpen kapcsolódó adminisztratív, illetve technikai jellegű költségekre. A casco díj ezek egyikének sem feleltethető meg, azaz nem tekinthető kamatnak. Lényeges emellett, hogy a kamat és a casco díj más-más személyek által nyújtott, más-más jellegű szolgáltatások ellentételezéseként fizetendő, ezért a szerződés azon rendelkezésének, amely szerint a kölcsönbeadó a casco díjat a törlesztőrészek kamatában érvényesíti, nem tulajdonítható olyan tartalom, hogy a casco díj maga is a kölcsönadott tőkeösszeg kamata lenne.

[13] A felperes a casco díjat nem devizában vagy deviza alapú elszámolás keretében teljesítette a biztosító felé, hanem forint összegben, ugyanakkor az alperesre a biztosítási díj után is árfolyamkülönbözetet terhelte ki. Ezzel megvalósult a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209. § (1) bekezdésében foglalt, a tisztességtelenség mindkét feltétele, egyrészt a feltételeket kidolgozó fél a jóhiszeműség követelményét megsértve járt el, másrészt ezzel összefüggésben a szerződésből eredő jogosultságokat és kötelezettségeket egyoldalúan és indokolatlanul a másik fél hátrányára állapította meg, a szerződésből eredő jogok és kötelezettségek közötti egyensúly ezáltal megbomlott, aránytalanság keletkezett. A felperesi jogelőd a casco díjat illetően nem viselte a pénzromlás kockázatát, és nem nyújtott semmilyen olyan szolgáltatást, amelynek ellentételezésül szolgált volna a casco díjra számított és az alperesre kiterhelt árfolyamkülönbözetért.

[14] E tekintetben nincs jelentősége annak, hogy az otthonvédelemmel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXI. törvény 4. pontja 2011. szeptember 29. napjától módosította a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 210. § (5a) bekezdését. Ettől kezdődően a casco biztosítási díj devizában történő felszámítása jogszabályba ütköző, de ez nem jelenti azt, hogy az ezt megelőző időszakban, így a perbeli szerződés megkötésekor az ezt előíró feltételek megfeleltek a jóhiszeműség és tisztesség követelményének.

[15] A semmis kikötés a szerződés részleges érvénytelenségét eredményezi, ennek jogkövetkezménye, hogy a felperes által az alperesre e címen kiterhelt árfolyamkülönbözet a felperest nem illeti meg, a szerződésből eredő tartozása ennek összegével csökkentendő. A felperes tényállításának hiányában szakértő kirendelésére nem kerülhetett sor. Egyebekben a felperes a fellebbezésében maga is arra hivatkozott, hogy a casco vonatkozásában tett

összezszerűségi tényállítások ellenőrzése tekintetében szakértői bizonyítási indítványt nem tett. A casco díjban elszámolt árfolyamváltozás összege a szerződéskötéstől 2011. szeptember 28-ig nem volt megállapítható, így azzal a felperesi követelést nem lehetett csökkenteni. Ebből következően a felperesi követelés összege bizonyítatlan maradt, ezért az elsőfokú bíróság helytállóan utasította el a keresetet.

[16] A másodfokú bíróság rögzítette, a perbeli esetben a szerződési feltétel tisztességtelensége következtében a szerződés semmisségét az elsőfokú bíróság nem hivatalból észlelte, arra az alperes már 2021. április 28-án, a 16.P.20.229/2021/5. szám alatt benyújtott írásbeli ellenkérelmében hivatkozott. A felperes az alperesi hivatkozás jogalapját vitatta, eltérő jogi álláspontja folytán azonban nem tett tényállítást arra vonatkozóan, hogy 2008. szeptember 23-tól 2011. szeptember 28-ig tartó időszakban mennyi volt a casco biztosítási díjban a tisztességtelenül felszámított árfolyamváltozás. Az alperesi hivatkozásra figyelemmel az elsőfokú bíróságnak a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 237. §-ban meghatározott anyagi pervezetési kötelezettsége e vonatkozásban nem volt.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[17] A felperes a jogerős ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet, egyben a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is előterjesztett. Felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és „a jogszabályoknak megfelelő új határozat” hozatalát, másodlagosan a jogerős ítélet elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedő hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a régi Ptk. 209. § (1) és (2) bekezdését, a Pp. 237. § (3) bekezdés b) pontját és 369. § (4) bekezdését.

[18] A felperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság a régi Ptk. 209. § (1) bekezdésének megsértésével minősítette a beépített/integrált casco konstrukciót tisztességtelen szerződési feltételnek. A felülvizsgálati eljárásban eldöntendő elvi jelentőségű jogkérdésnek azt tekintette, hogy egy fogyasztóval kötött, deviza alapú szerződés részeként a beépített/integrált casco konstrukció – amely esetén a casco díjnak a törlesztő részletekben történő érvényesítése folytán a kötelezett viseli az árfolyamváltozás kockázatát – tisztességtelen szerződési feltételnek minősül-e, illetve amennyiben annak minősül akkor a régi Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alapján semmis kikötésnek minősül-e, amely kikötés semmisségét hivatalból kell figyelembe venni.

[19] A felperes előadta, e kérdést illetően a bírói gyakorlat nem egységes, a felperes a Pécsi Ítéltábla Pf.20.003/2017/13. számú ítéletében kifejtett álláspontot osztja.

[20] Megismételve az eljárás során is képviselt jogi érveit, előadta, a 2011. évi CXXI. törvény 2011. szeptember 29-i hatállyal módosította a régi Hpt.-t, beiktatva annak 210. § (5a) bekezdését. Ebből következik, hogy az ezt megelőző jogi szabályozás nem tiltotta, hogy a beépített casco biztosítás ellenértéke után a jogelődje árfolyamkülönbözetet számoljon fel. A

felperesi jogelőd a régi Hpt. 2011-ben bevezetett módosítását tévesen értelmezte, és továbbra is változatlan módon számolta el a beépített casco biztosítás díját. Emiatt marasztalta el őt a Magyar Nemzeti Tanács, amelynek eleget téve a jogosulatlanul felszámított árfolyamkülönbözetet az alperesnek visszatérítette.

[21] Az eljáró bíróságok a perbeli kikötés tisztességtelenségének megítélésekor nem vizsgálták megfelelően a régi Ptk. 209. § (2) bekezdése alapján a szerződéskötéskor fennálló, illetve ahhoz vezető körülményeket. E körben vizsgálni szükséges egyrészt a feltételeket kidolgozó fél jóhiszeműségét (szubjektív oldal), másrészt azt, hogy az érintett feltétel a szerződésből eredő jogosultságokat és kötelezettségeket egyoldalúan és indokolatlanul a másik fél hátrányára állapítja-e meg (objektív oldal). A felperes kiemelte, a régi Hpt. hivatkozott módosítására nem a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: 93/13 irányelv) miatt, jogharmonizáció céljából került sor, hanem azért, hogy az utóbb bekövetkezett, de a szerződéskötéskor előre nem látható mértékű árfolyamváltozás ismeretében megtiltsa a deviza forrás megszerzésével közvetlen kapcsolatban nem álló költségek devizában történő felszámítását.

[22] A felperes a jóhiszeműség vonatkozásában arra hivatkozott, hogy a jogelődje komplex, egységes szolgáltatást nyújtott önálló termékként, a kölcsön mellett a fedezet biztosítottóságát is vállalta. Az egységesen megállapított díjban a biztosítási szolgáltatás tételes ellenértéke nem volt elválasztható a finanszírozás egyéb költségeitől. Az alperes nem kötött külön szerződést, így külön szolgáltatást sem kapott, a hitelező által megfizetett biztosítási díj a kamat mértékében jelent meg. Mindehhez az alperes kifejezetten hozzájárult, e körben a felperes megjelölte az elsőfokú eljárásban csatolt F/22. számú mellékletet, F/2. számú melléklet 4. pontját, a biztosítási nyilatkozathoz tartozó szabályzat 10. pontját, a kölcsönszerződés 7. pontját és az üzletszabályzat 18.3.4. pontját, amelyekből az alperes kellő körültekintéssel eljárva felismerhette, hogy reá a szerződés kamatra vonatkozó feltételeiből milyen gazdasági következmények hárulnak, ezért önmagában véve a biztosítási díjnak a törlesztő részletben történő érvényesítése nem tisztességtelen. Utalt e körben a Kúria Gfv.30.166/2016/1. számú döntésében kifejtettekre.

[23] A felperes álláspontja szerint nem állapítható meg, hogy a jogelődje a szerződésből eredő jogosultságokat és kötelezettségeket egyoldalúan és indokolatlanul az alperes hátrányára állapította meg. Noha a casco biztosítás díja valóban ki volt téve az árfolyamváltozás hatásának, ugyanakkor nem állítható, hogy az ebből eredő, a szerződés megkötésekor még csak esetleges és nem ismert mértékű hátrányt nem ellentételezte semmilyen előny. Egyrészt az alperes nyilatkozott arról, hogy megismert más ajánlatokat is és a perbeli konstrukciót mint kedvezőt választotta, másrészt az árfolyamváltozásból eredő kockázatot ellensúlyozhatta, hogy az alperesnek nem kellett eljárnia a biztosítási szerződés megkötése érdekében, mentesült a díjfizetéssel járó ügyintézés és egy esetleges díjfizetési késedelem hátrányos következményei alól.

[24] A casco díját a felperesi jogelőd fizette, a kedvezményezett is ő volt, egy esetleges károsodásnál a biztosító nem a biztosított alperes, hanem a felperes részére teljesített volna. A felperes álláspontja szerint a beépített casco valójában az alperes érdekeit szolgálta, mivel biztosítást mindenképpen köteles lett volna kötni, és a perbeli szerződéses konstrukcióban kezdetben a törlesztő részlete nem, illetve csekély mértékben változott, így a havi gazdasági

megterhelés számára kedvezőbb volt, mintha a külön kötött volna casco biztosítást.

[25] A felperes kifejtette, a felülvizsgálati eljárásban eldöntendő másik jogkérdés az, hogy ennek a feltételnek az esetleges tisztességtelensége a teljes szerződés semmisségét eredményezi-e, és a semmisség hivatalból észlelendő-e, valamint a bíróságnak kötelessége-e ennek hivatalból történő észlelése és az egyéb eljárásjogi szabályok követése. A felperes e körben utalt a 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 4.a. pontjára, valamint az 1/2005. (VI.15) PK véleményben foglaltakra, amelyek értelmében a bíróságnak hivatalból észlelési és tájékoztatási kötelezettsége van. A jelen perben tényként állapítható meg, hogy a felek fogyasztói szerződést kötöttek, az alperes pedig maga hivatkozott mind az első-, mind a másodfokú eljárás során arra, hogy a beépített casco tisztességtelen szerződéses feltételnek minősül, amely a szerződés semmisségét okozza.

[26] A fentiekkel összefüggésben a felperes rámutatott, mind az első-, mind a másodfokú bíróság megsértette a Pp. anyagi pervezetésre vonatkozó szabályait, mert nem tájékoztatta a feleket arról, hogy a rendelkezésre álló bizonyítási anyag alapján tényként egyértelműen megállapítható és nyilvánvaló semmisség áll fenn a biztosítási díjjal kapcsolatos, a módosult jogszabályi rendelkezéseket megelőző időszak tekintetében is, ezáltal elzárta a felperest annak lehetőségétől, hogy további nyilatkozatot tegyen, illetve a követelését átszámolja, vagy arra szakértői bizonyítást kérjen.

[27] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[28] A Kúria a 2. sorszámú végzésében a felülvizsgálatot a Pp. 209. § (2) bekezdés a) pontja alapján engedélyezte, tekintettel az engedélyezési kérelemben bemutatott, a felvetett jogkérdésben mutatkozó széttartó bírói gyakorlatra (Pécsi Ítéltábla Pf.VI.20.003/2017/13. számú ítélet, Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.474/2018/9. számú ítélet).

[29] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az abban írt okokból nem találta jogszabálysértőnek. Rögzíti, az alperes a perben többirányú védekezést adott elő, több jogcímen anyagi jogi kifogást is előterjesztett, azonban már a másodfokú eljárásnak, így a felülvizsgálati eljárásnak is kizárólag az integrált casco biztosítási díj tisztességtelenségének a megítélése képezte a tárgyát.

[30] A Kúriának a felülvizsgálati eljárásban a felülvizsgálati kérelemben állított anyagi jogszabálysértés, a régi Ptk. 209. § (1) és (2) bekezdése alapján elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a gépjármű finanszírozás céljából kötött, deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésben alkalmazott beépített (integrált) casco konstrukció – amely esetén a casco díjnak a törlesztő részletekben történő érvényesítése folytán a fogyasztó adós

viseli az árfolyamváltozás kockázatát – tisztességtelen szerződési feltételnek minősül-e.

[31] A Kúria hangsúlyozza, a felperes tévesen hivatkozott az álláspontja alátámasztásaként a Kúria Gfv.VII.30.166/2016/5. számú precedensértékű határozatára. Abban ugyanis a Kúria a régi Hpt. és a régi Ptk.-nak a szerződés jogszabályba ütköző semmisségére vonatkozó szabályai megsértésére alapított felülvizsgálati kérelem alapján nem a szerződési feltétel tisztességtelenségének megítélése tárgyában hozott döntés. A hivatkozott ítélet lényegi megállapítása szerint önmagában nem jogszabályba ütköző, ezért a 2007-ben megkötött szerződés érvénytelenségét nem eredményezi az, ha bizonyos költségelemek (így a vagyonszükséglet integrált casco díja is) a kamatba beépítésre kerültek. Az eldöntendő jogkérdés különbözősége folytán ezért a felhívott kúriai határozat jelen ügyben nem irányadó.

[32] A Kúria maradéktalanul egyetértett a jogerős ítéletben kifejtett azon állásponttal, miszerint az a körülmény, hogy a perbeli szerződés megkötésének időpontjában jogszabály nem tiltotta a deviza forrás megszerzésével közvetlenül kapcsolatban nem álló biztosítási díjak devizában történő felszámítását, nem képezi akadályát az ilyen tartalmú általános szerződési feltétel tisztességtelenségi vizsgálatának, amelyet a régi Ptk. 209. §-a szerint kell megítélni.

[33] A Kúria a másodfokú bíróság – Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.474/2018/9. számú határozatában kifejtett indokait osztó – jogi álláspontjával értett egyet, miszerint a vitatott általános szerződési feltétel tisztességtelenségnek minősül. A Pp. 424. § (2) bekezdése alapján a Kúria – annak szükségtelen megismétlése nélkül – visszautal a jogerős ítélet jelen határozat [12]-[15] pontjaiban részletesen ismertetett helytálló indokolására.

[34] A felülvizsgálati kérelemben előadottakra tekintettel rámutat az alábbiakra. A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jóhiszeműség körében azon okiratokra hivatkozott, amelyek azt támasztják alá, hogy felperesi jogelőd lehetőséget biztosított az alperesnek más biztosítási konstrukció megismerésére is, azonban az alperes kifejezetten ezt választotta és annak feltételeit elfogadta. A Kúria megítélése szerint a felperes lényegében az ún. Aziz-tesztnek való megfelelésre kívánt hivatkozni. Az Európai Unió Bírósága a 2013. március 14-én hozott C-415/11. számú ítéletében (EU:C:2013:164, a továbbiakban: Aziz ítélet) azon kérdés kapcsán, hogy milyen körülmények között jön létre „a jóhiszeműség követelményével ellentétben” a nemzeti jognak a felek ezirányú megállapodása hiányában irányadó szabályainál a fogyasztót kedvezőtlenebb helyzetbe hozó egyenlőtlenség, megállapította, hogy a 93/13 irányelv tizenhatodik preambulumbekkezdésére tekintettel, a nemzeti bíróságnak e célból meg kell vizsgálnia, hogy az eladó vagy szolgáltató a fogyasztóval szembeni tisztességes és méltányos eljárása esetén ésszerűen elvárhatta-e, hogy utóbbi az egyedi tárgyalást követően elfogadja az érintett feltételt (Aziz ítélet 68-69. pont).

[35] A Kúria hangsúlyozza, önmagában abból a körülményből, hogy a fogyasztó a feltételt megismerte és elfogadta, nem következik az Aziz-tesztnek való megfelelés, annak következménye csupán a régi Ptk. 205/B. § (1) bekezdése alapján annyi, hogy az általános szerződési feltétel a felek szerződésének a részévé vált.

[36] A deviza alapú kölcsönszerződés lényegadó sajátossága, hogy az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli (2/2014. Polgári jogegységi határozat). A magyar biztosító által magyarországi szerződő féllel kötött, a nemzeti jogszabályok értelmében forintban fizetendő díj, és biztosítási esemény

bekövetkezése esetén forintban teljesítendő biztosítási összeg mellett a felperes nem tudott megjelölni olyan valós – a kölcsönszerződés esetén a kedvezőbb kamatmértékéhez hasonló – előnyt, amely ellentételezte a biztosítási díj árfolyamkockázatnak való kitettségét. Helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy az árfolyamváltozás előre nem látható kiszámíthatatlanságában megmutatkozó jelentős kockázatot nem ellensúlyozza megfelelően sem a felperes által hivatkozott, közelebbről meg nem határozott „komplex szolgáltatás” nyújtása, sem az ügyletkötéssel együtt járó egyszeri ügyintézés alóli mentesülés, illetve a felperes által sem számszerűsített, számadatokkal alá nem támasztott azon állítás, hogy ebben a konstrukcióban kezdetben a törlesztő részletek nem, illetve csekély mértékben változtak, így a havi gazdasági megterhelés az alperes számára kedvezőbb volt, mintha külön kötött volna casco biztosítást. Az pedig, hogy az alperes által esetlegesen elmulasztott díjfizetés ellenére is fennmarad a fedezet biztosítottsága, elsősorban nem az alperes, hanem a felperes érdekeit szolgálta.

[37] Mindezért a Kúria álláspontja szerint is a fogyasztóval szembeni tisztességes és méltányos eljárás esetén nem állapítható meg, hogy a fogyasztó alperes egyedi megtárgyalást követően elfogadta volna az integrált casco biztosítást tartalmazó általános szerződési feltételt, ezért annak tisztességtelenségét az eljáró bíróságok a régi Ptk. 209. § (1) és (2) bekezdésének megsértése nélkül állapították meg.

[38] A felperes az anyagi jogszabálysértésen felül eljárási szabálysértésre is hivatkozott, állítva, hogy a mindkét fokon eljáró bíróság elmulasztotta az őt terhelő anyagi pervezetési kötelezettséget. Ehhez kapcsolódóan fogalmazta meg az álláspontja szerint a felülvizsgálati eljárásban eldöntendő második jogkérdést: egyrészt azt, hogy az integrált casco-ra vonatkozó feltétel a teljes szerződés érvénytelenségét eredményezi-e, másrészt, hogy az hivatalból észlelendő-e, utóbbihoz kapcsolódóan áll-e fenn a bíróságnak hivatalból tájékoztatási kötelezettsége.

[39] A Kúria álláspontja szerint a második, több részből álló jogkérdés valójában nem merült fel jelen ügyben, így annak megválaszolása sem szükséges az alábbiak szerint.

[40] A jogerős ítélet alapján a vitatott kikötés semmissége a kölcsönszerződés részleges érvénytelenségét eredményezi, amelynek az a jogkövetkezménye, hogy az casco díjat terhelő árfolyamkülönbözet nem illeti meg a felperest {jogerős ítélet [24] pont}. A felperes a felülvizsgálati kérelmében a másodfokú bíróságnak ezt a megállapítását nem vitatta, megsértett jogszabályhelyként nem hivatkozott a régi Ptk. 239. § (2) bekezdésére, ezért arról, hogy a semmis feltétel a szerződés részleges vagy teljes érvénytelenségét okozza-e, a Kúriának nem kellett, illetve a felülvizsgálati eljárás kereteire tekintettel nem is lehetett állást foglalnia.

[41] Abban a kérdésben pedig, hogy állt-e fenn a bíróságoknak hivatalbóli észlelési kötelezettsége, maga a felülvizsgálati kérelem is önellentmondó, hiszen a felperes abban maga adta elő, hogy az alperes már az elsőfokú eljárásban is állította e feltétel tisztességtelenségét. A jogerős ítélet ezt szintén rögzítette a [25] bekezdésében, kitérve arra is, hogy hivatalbóli észlelés hiányában az elsőfokú bíróságot nem terhelte anyagi pervezetési kötelezettség. A felperes a felülvizsgálati kérelmében lényegében figyelmen kívül hagyta a jogerős ítélet e körben tett megállapítását.

[42] Azt a felperes maga sem állította, hogy az adott ügyben a bíróságok a szerződési feltétel tisztességtelenségét hivatalból állapították meg, és a rendelkezésre álló adatok alapján ez egyértelműen kizárható, valamint a felülvizsgálati kérelemből is az következik, hogy csak hivatalbóli észlelés alapján áll fenn a bíróságot terhelő tájékoztatási kötelezettség, a hipotetikus kérdés megválaszolását ezért a Kúria mellőzte.

[43] A Kúria a kifejtettekre tekintettel a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[44] A Kúria az eredménytelen felülvizsgálati kérelemre figyelemmel a felperest marasztalta az alperes felülvizsgálati eljárásban felmerült költsége megfizetésére a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint irányadó 83. § (1) bekezdése alapján. A Kúria az alperes ügyvédi munkadíját – a jelen felülvizsgálati eljárásban még irányadó – a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alapján állapította meg 2.359.504 forint felülvizsgálati pertárgyérték figyelembevételével azzal, hogy az – az alperesi jogi képviselő nyilatkozatára tekintettel – áfát nem tartalmaz.

[45] Az ítélet ellen a felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

[46] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontja alapján – kérelemre – tárgyaláson bírálta el.

Alkalmazott jogszabályok és joggyakorlat

[47] 1959. évi IV. törvény 209. § (1) és (2) bekezdés

A döntés elvi tartalma

[48] Tisztességtelen általános szerződési feltételnek minősül az a gépjármű finanszírozás céljából kötött, deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésben alkalmazott beépített (integrált) casco konstrukció, amely esetén a casco díjnak a törlesztő részletekben (kamatban) történő érvényesítése folytán a fogyasztó adós viseli az árfolyamváltozás kockázatát. A biztosítási díj árfolyamkockázatnak való kitettségét ugyanis nem ellentételezte valós előny, ezért az általános szerződési feltétel a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével, egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztó fél hátrányára állapította meg.

Budapest, 2025. május 28.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes s.k. előadó bíró, Dr.
Döme Attila s.k. bíró, Dr. Farkas Antónia s.k. bíró, Dr. Madarász Anna s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

S.K.

bírósági ügyintéző